

MAGYAROK MEGFÉLEMLÍTÉSE ERDÉLYBEN

AZ IMPÉRIUMVALTOZÁS óta, román részről, állandóan azzal a sztereotíp váddal illetik a Nagyromániában élő magyarságot, hogy államellenes törekvései vannak, az irredenta és a magyar revizionizmus szolgálatában áll és különösen vezető rétege nem nyugszik bele az adott és tényleges helyzetbe. A romániai magyarság vezetői számtalanszor utasították vissza ezt a vádat — mindannyiszor eredménytelenül. A román nacionalizmusnak az utóbbi években történt agresszívebbé válásával párhuzamosan vált egyre élesebbé és kíméletlenebbé a magyarelles támadások hangszerelése, annyira, hogy egyes román lapok az előzetes cenzúra ellenére a romániai magyarok kiirtásának és egy Szent Bertalan éjszaka rendezésének szükségét hirdethették, vagy reprodukálhatatlan gorboságokkal illették Magyarországot és annak nagy európai barátait. Miután a támadásokból európai botrány lett, a román kormány utólag két vidéki lapot ideiglenesen betiltott, de a fővárosi sajtó változatlanul folytatja magyarelles kirohanásait, állandóan ismételve a vádat, hogy a magyarság, amely „egy évezreden át barbár elnyomásban tartotta a római légiók őslakó fenkölt utódait“ most „az igazság helyreálltával rákfenéje lett Nagyromániának, amelyet aljas eszközökkel akar elpusztítani és Erdélyben ma is kezében van a gazdasági hatalom, amellyel elnyomja a románságot.“ Ennek a tételnek a sajtó részéről történő állandó hangoztatása olyan ellenséges légkört teremtett Erdélyben, amelynek nyomása néha heteken és hónapokon át szinte kibírhatatlanak látszik és a személyi üldözések, denunciaciók és jogtiprások olyan sorát vonja maga után, hogy Erdélyben ma egyetlen magyar sem lehet biztos afelől, hogy vajjon holnap nem tartanak-e nála házkutatást, nem hurcolják-e a csendőrségre, nem börtönözik-e be, vagy hogy amikor a bizonytalanság és az idegizgalom már testben lélekben megtörte, bírói ítélet alapján szabadon bocsássák. Az úszító sajtó által teremtett légkör, természetesen elsősorban a félműveltek, vagy műveletlenek lelkét mérgezte meg és Erdély ma a hivatali hatalommal visszaélő csendőrörmesterek, basáskodó inspektorok, falusi tanítók és kiskirályosdit játszó jegyzők országa lett, akiknek jelentős része még állása betöltéséhez szükséges kvalifikációval sem rendelkezik. Mindez az erdélyi magyar lelkek teljes terrorizálását jelenti és minden kétséget kizáróan az erdélyi magyarság lelki és idegbeli felörlését célozza.

Nem kívánunk ezúttal a Magyar Szemle hasábjain már számtalanszor említett iskolai sérelmekkel, adóbehajtási brutalitásokkal, a nyelvvizsgák szörnyű lelki kínokat okozó rendszerével és azokkal a felülről, szervezeten vezetett támadásokkal foglalkozni, amelyek szinte velejárói lettek az erdélyi magyar életnek és amelyek az erdélyi magyarság gazdasági, kulturális, egyházi és politikai javainak elpusztítását célozzák. Ezek a támadások a kisebbségi magyarság összessége ellen irányulnak és az mint összesség veszi fel a harcot velük szemben. A továbbiak során annak az egyelőre még szervezetlenül, de általánosan folyó hajszának a módszereit és eredményeit kívánjuk bemutatni, amelyet egyesek irányítanak a magyarság egyes tagjai ellen, példátlan terrort, lélektiprást és megfélemlítést gyakorolva ezáltal az összességre. — Két tényt előre kívánunk bocsátani; az egyik: hogy igen nagy szerepet játszik ebben a hajszában az emberi kicsinyesség, aljasság, bosszúvágy és a meg nem érdemelt hatalomban való tobzódás vágya; a másik: mindezek az emberi hibák és bűnök a többségi sajtó által, a kormányzat néma segédlete mellett teremtett ellenséges légkörben találhatnak csupán alkalmat és lehetőséget. A független román bíróságok számos felmentő ítélete, amelyeket kizárólag az 1936-os évből az alábbiakban bemutatunk, bizonyítja állításunk és felfogásunk helyességét:

A kolozsvári hadbíróóság 1936. szeptember 22-én tartott főtárgyalásán tárgyalta Hirschler József dr. prelátus-kanonok, Kolozsvár r. kat. plébánosának, irredenta és államellenes izgatási bűnügyét. Hirschler ellen, 1936 tavaszán Fersigan Romulus, kolozsvári román ügyvéd tett feljelentést az ügyészségen. A feljelentés szerint Hirschler dr. 1927-ben 600.000 forint kölcsönt vett fel Hollandiában. Ezt az összeget a román állam veszélyére és károsítására szánta és használta fel, azzal irredenta és propaganda célokat szolgált, és ezzel államellenes izgatást követett el. A vád szerint Hirschler dr. egyike a legismertebb irredentáknak és magyar kémeknek. Emiatt 1922. és 1923. években bűnügyi eljárás is folyt ellene. A vád szerint Hirschler 1934 december 31-én a főtéri Mátyás-templomban irredenta beszédet mondott, támadta a román pénzügyminisztériumot, pénzügyi hatóságokat és a román államot, azért, mert az egyházközség vagyonát adótartozás miatt zárgondnokság alá helyezték és ezzel megbénították az egyházközség vallási és kulturális működését. Ezzel a vádlott a román állam ellen izgatott. A vád további adatai szerint a vádlott 1936 február 8-án az összes kolozsvári lapokban támadást intézett dr. Fersigan Romulus és dr. Virgil Nistor állami zárgondnok ellen, megvádolva őket egy letiltásban lévő 120.000 leies összeg erőszakos kiűzetésével. Tekintettel arra, hogy a nevezett ügyvédek az állam képviselői voltak, ezáltal az állam ellen izgatott. Az áprilistól kezdve tartó vizsgálat során Negulescu őrnagy hadbíróági vizsgálóbíró 108/17. számú végzésében megállapította, hogy a Hirschler József prelátus-kanonok ellen felhozott vádak közül egy sem felel meg a valóságnak és ezért a megvádolt egyházi személy ellen, semmiféle eljárásnak helye nincsen. A hadbíróóság Negulescu őrnagy megállapításai alapján a vádat elejtette és a Hirschler Józseffel szemben megindított eljárást beszüntette. Hirschler József dr. 1936 november végén meghalt. Halálát a vizsgálat izgalmai következtében meggyengült szíve segítette elő.

A kolozsvári járásbíróóság 1936 március 6-án foglalkozott Bíró Vencel dr. piarista rendfőnök, hamisítási, csalási, címbitorlási és irredenta bűnpejrével. Bíró Vencel dr. ellen Onisifor Ghibu egyetemi tanár tett feljelentést, aki tanárság mellett denunciansi foglalkozást is űz. A feljelentés szerint önálló romániai piarista rend nem létezik és ezért Bíró Vencel dr. jogtalanul használja a tartományfőnöki címet. Bíró Vencel irredenta propagandát fejt ki, mert a rend címere felett a magyar korona is látható, a címerben pedig az M. A. betűk szerepelnek, amelyek Magyar Állam-ot jelentenek.

A feljelentés szerint a rend a magyar revizionizmus szolgálatában áll. A per során, amely többszöri megszakítással 1935 májusa óta folyik. Bíró Vencel okiratokkal bizonyította be Ciugudeanu ügyész előtt, hogy a címeren látható korona nem a magyar szent koronával azonos, hanem a nemesi címerekben általánosan használt korona, amelyet a piarista-rend mindenütt használ, az M. A. — M. P. — O. Y. betűk pedig görög rövidítései annak, hogy „Mária Isten anyja“. Ezek a betűk egy bemutatott görögkeleti szentképen is szerepeltek. Giuseppe Del Buono a Philippo és Valeri pápai nuncius 1936 január 30-án kelt levele pedig kétségkívül elismeri az önálló romániai piarista rendet. A tartományfőnöki címet tehát minden kétséget kizáróan jogosan viseli Bíró Vencel dr. Az 1935 szeptember 6-i tárgyaláson tanúként beidézt Imbroane kultusz-államtitkár, Cîmponariu ügyész, Moga kolozsvári egyetemi tanár, Onisifor Ghibu egyetemi tanár és Popu semmitőszéki elnök nem tud terhelő vallomást tenni. Újabb tanuk kihallgatása után a bíróság Bíró Vencel dr.-t felmenti a vád és következményei alól, a rendnek azonban a kért 527.000 lei perköltség helyett csak 2000 lei perköltséget ítél meg az állam részéről. Az ítélet ellen úgy a vád, mint a védelem fellebbezett.

A marosvásárhelyi ítélőtábla 1936 október 10-én tárgyalta Székely Árpád bözdújfalui r. kat. lelkész ügyét, akit hatóság elleni erőszakkal vádoltak. A vád előzménye az, hogy Todoran Iuon bözdújfalui görög keleti lelkész, az 1934. évi iskolai beiratkozások alkalmával önkényesen görög keleti vallásának jegyzett be az anyakönyvben r. kat. vallásúnak bejegyzett tanulókat és azokat a saját hittanórájára kényszerítette. Székely Árpád r. kat. plébános hiába tiltakozott ez ellen. Székely Árpád 1935 május 21-én átment az iskola szomszéd tantermébe, ahol Todorán lelkész tartotta hittanóráját és Farkas Dénes r. kat. gyermeket kézenfogva a maga hittanórájára átvezette. Todoran lelkész emiatt hatósági közeg ellen elkövetett erőszak címén tett feljelentést Székely ellen, annak ellenére, hogy a revizor 1935 augusztus 8-án kelt 3375/935. sz. iratában Székelynek adott igazat, kimondva, hogy az anyakönyv szerint r. kat.-nak beírt gyermekek nem vezényelhetők görög kat. hittanórára. Todorán feljelentése alapján az ügyészség megindította az eljárást Székely Árpád ellen. Az ügyet először a székelyudvarhelyi törvényszék tárgyalta, amely Székely Árpádot, hatósági közeg elleni erőszak címén az 1914. XL. t.-c. 2. §-a alapján egyhavi börtönre és tekintélyes pénzbüntetésre ítélte. A marosvásárhelyi ítélőtábla, mint másodfokú bíróság az 1936 október 10-én tartott tárgyalásán Székely Árpád r. kat. lelkészt a székelyudvarhelyi törvényszék ítéletének megsemmisítése után, bűncselekmény hiányában felmentette.

1936 október 16-án Boros Ernő hiribi (Szatmár vm.) ref. lelkész lakásán a csendőrség házkutatást tartott. Mint bűnjelet egy régi földgömböt foglaltak le, miután annak irredenta voltát megállapították. A csendőrség továbbá azzal vádolta Boros Ernőt, hogy egy kisebbségi költőnek megengedte, hogy az iskolában árusítsa verseit. A csendőrség Boros Ernő lelkészt letartóztatta és bekísérte a szatmári ügyészség fogházába. Az ügyész több napig tartó tanúkihallgatások után elejtette a lelkéssel szemben emelt vádat és elrendelte szabadlábrahelyezését.

A temesvári hadbíróóság 1936 augusztus 14-én tárgyalta az aradi minorita-rend irredenta bűnpörét. Az aradi minorita-rend székházában 1936 februárjában a rendőrség házkutatást tartott, amelynek során több kocsirakomány iratot és más tárgyat foglalt le. Többek között egy fekete gyászfátyollal burkolt zászlót is, amely 1883 óta volt a templom előcsarnokában elhelyezve és amely annak idején a Veterán Egyeslet tulajdonát képezte. A zászlónak piros-fehér-zöld szegélye volt, erről azonban senki sem tudott, mert a zászlót évtizedek óta nem bontották ki. Az ügyészség Lakatos Ottó dr. plébános ellen vádat emelt, mert szerinte a zászlónak a templomban való tartásával az állam ellen demonstrált. Az ügyet 1936 június 22-én tárgyalta Marinescu aradi járásbíró, aki felmentette Lakatos dr.-t, azonban az egyes lelkészeknél talált háborús emlékek (egy gyalogsági oldalfejtő, katonai térkép, egy revolver) miatt a járásbíróóság Korom Antal minorita lelkészt 500, Szabó Gábor minorita lelkészt 1000 és Horvát Ferenc minorita lelkészt 3000 lei pénzbüntetésre ítélte. A temesvári hadbíróóság előtt dr. Wild Endre rendfőnök képviselte a rendet, aki bebizonyította, hogy az inkriminált térképek több mint 50 évesek, Galíciáról és Lengyelországról készültek és

Szikra Lénárd minorita hagyatékából maradtak, aki a rendbe való belépése előtt aktív katonatiszt volt. A térképeket, a hagyatékban talált könyvekkel és egyéb iratokkal együtt, annak idején a rend archívumában helyezték el. A hadbíróóság elejtette a vádat.

A kolozsvári törvényszék II. szekciójának Filipescu tanácsa 1936 január 10-én tárgyalta Oltean Albert hidegszamosi elektromos üzemi műhelyfőnök, Szabó Attila helyettes műhelyfőnök és Szikszay Márton munkás államellenes izgatási bűnyűjét. A vád szerint, amelyet névtelen feljelentés alapján emelt az ügyészség, a műhelyfőnök és helyettese nem alkalmazta környékbeli román munkásokat, hanem inkább Magyarokapszról hozott magyarokat. Néhai Ferdinánd király képét a padláson tartották és csak akkor hozták le, ha a csendőrség látogatását várták, akkor is a cselédszobában helyezték el. Az egyik turbinát piros-fehér-zöld színűre festették és ugyanilyen színűre festették a villamos drótvezetékeket is. A műhelyekben a gépek felett lévő használati utasítást csak magyarul függesztették ki, úgy, hogy a románok voltak kénytelenek magyarul megtanulni, ahelyett, hogy a magyarok tanultak volna meg románul. Szabó Attila ismert irredenta, aki állandóan Magyarországra jár, ahol előre betanult propaganda beszédeket tart. Lakásának falai piros-fehér-zöld színűre vannak festve. Szikszay románellenes érzelmű, mert még mindig nem tanult meg románul. Metes mérnök-igazgató igazolta, hogy az inkriminált tárgyakat a vádlottak leltárszerűen vették át és azokat nem is lett volna joguk elmozdítani. Szabó propaganda beszédéről kiderült, hogy az egyszerű lakodalmi beszéd volt, amelyet öccse esküvőjén tartott szűk családi körben. Ez volt az egyetlen eset, amikor az impériumváltás óta Magyarországon tartózkodott. Ami lakásának kifestését illeti, azt felesége rendelte el, aki román nő és az inkriminált színek mellett még nyolc színt alkalmazott a falak kifestésénél. A tárgyalás során kiderült, hogy a vád három elcsapott román munkás — Iuon Prigoane, Iuon Petringel és Torna Lepusta — bosszúműve. A törvényszék mindhárom vádlottat felmentette.

A kolozsvári tábla 1936 november 5-én tárgyalta másodfokon Kiss János magyardécei ref. lelkész, Kovács Sándor tanító és Nagy Dániel presbiter államellenes izgatási bűnpörét. A vád szerint a vádlottak a szülőket lebeszélték arról, hogy gyermekeiket román iskolába írassák. Továbbá a templomi szószerk mögött elhelyezett koszorúkon magyar nemzeti színű szalagok voltak és a hívek a templomban minden vasárnap elénekelték a magyar himnuszt. Miután beigazolódott, hogy az ügyészség hamis tanúvallomásokra alapította a vádat, a törvényszék annak idején felmentette a vádlottakat. A kolozsvári ítélőtábla a törvényszék felmentő ítéletét helybenhagyta.

A kolozsvári törvényszék Puscariu tanácsa 1936 június 16-án tárgyalta Bartha János tövisi mozdonyvezető államellenes izgatási és felségsértési bűnpörét. Hie Filip feljelentő szerint, Bartha 1935 december 8-án öt vasutastársával Tövis felé utazott. Évődni kezdett kollégáival és mikor Ilic Filiptől megkérdezte, hogy milyen rangot szeretne szerezni, az azt válaszolta neki, hogy portás szeretne lenni, valamelyik nagy állomáson, mert már terhére esik a sok utazás. A vád szerint Bartha erre azt válaszolta, hogy Filip protektora — Avarescu marsall — már nem kerülhet kormányra, mert nagyon öreg és II. Carol királyt ugyanaz a sors érheti, mint Sándor jugoszláv királyt. Ez esetben pedig Füip nem portar (portás), hanem porcar (disznópásztor) lesz. A tanúk feltűnően egyöntetűen vallottak Bartha ellen és azt állították, hogy színjőzán volt. Goldstein Hermann kolozsvári vendéglős eskü alatt vallja, hogy Bartha a vonatrázállás előtt rengeteget ivott nála. Bartha tagadta a bűncselekményt. Pop ügyész valószínűsítő védőbeszédet mondott és kijelentette, hogy a vádat nem látja bizonyítottnak. A törvényszék felmentette Barthát a vád és következményei alól.

1936 április 28-án tárgyalta a temesvári hadbíróóság dr. Skutecky Miksa ügyvéd hatósági személy megsértése miatt megindított bűnpörét. A vád szerint Skutecky 1935 október 25-én egy fellebbezési perben megjelent a temesvári törvényszék Deheleanu-Imbroane tanácsa előtt. Deheleanu bíró Skutecky előterjesztése után így szólt az ügyvédhez: „Nem ártana, ha még néhány leckét venne a román nyelvből” — mire Skutecky így válaszolt: „Ha, ön bíró úr, aki annyi idő óta tartózkodik itt, megkísérelte volna a kisebbségi nyelvek elsajátítását, annyit sem

tudna, mint amennyit én tudok románul.“ Skuteczky ellen e kijelentése miatt hatósági személy megsértése címén hadbírószági eljárás indult meg a Btk. 182. és a Kbt. 101. szakasza alapján. Vasilescu vizsgálóbíró ezredes a hadbírószág elnöke a tárgyaláson összecsapott Deheleanu bíróval: „Csodálkozom eljárása fölött bíró úr — mondotta. — Most hallgattam ki a vádlottat, aki tökéletesen beszél románul. Legyen meggyőződve, ha ön tanulná a kisebbségi nyelvet, ön sem tudná sem a hangsúlyt, sem a kifejezéseket tökéletesen elsajátítani.“ A hadbírószág Skuteczky dr-t felmentette a vád és következményei alól.

A szatmári járásbírószág 1936 május 1-én tárgyalta Drimók Erzsiké kökényesdi úrhölgy irredenta bűnpörét. A vád szerint a szatmári magyarság 1936 februárjában, szokásos Magyar Bál-ja megrendezése alkalmával felkérte a hölgyeket, hogy a magyar háziipari fellendítése érdekében árusítsanak háziszóttéseket a bálon. Drimók Erzsiké kökényesdi úrhölgy a faluban össze is szedett 28 darab háziszóttest. A csendőrség irredenta tevékenység és kihágás miatt tett feljelentést ellene. A szatmári bíróság Drimók Erzsikét bűncselekmény hiányában felmentette.

A kolozsvári hadbírószág 1936 június első felében tárgyalta Nemes István joghallgató államellenes tüntetési bűnyügyét. A vád szerint Nemes „Bocskaikabátban járt az utcán. A tárgyalás során kiderült, hogy Nemes 1935 őszén ú. n. lengyel bundát csináltatott magának. Nemes védője bebizonyította, hogy az inkriminált sujtásos kabát a román bojárok kedvenc viselete. A hadbírószág Nemes Istvánt felmentette a vád és következményei alól.

Az aradi törvényszék 1936 január 10-én tárgyalta Reinhart Gyula ismert aradi bűtorgyáros izgatási bűnpörét. A vád szerint Reinhart az „Erdélyi Ipar“ című lapban kritizálta a munkaügyi miniszter munkásbiztosítási törvényjavaslatának azt a szakaszát, amely előírja a kisiparosoknak, hogy a munkásbiztosítási pénztár tagjai legyenek, Reinhart ezzel kapcsolatban beszámolt a kézdívasárhelyi kisiparosoknak az említett szakasz ellen megindított mozgalmáról. Az 1933-ban írt cikkről a törvényszék megállapította, hogy az csupán egyéni véleményt tartalmaz és nem lázító tendenciájú. A törvényszék Reinhart Gyulát felmentette a vád és következményei alól.

A kolozsvári hadbírószág 1936 november 12-én tárgyalta Fehér Bertalan óvári református lelkész irredenta bűnpörét. A csendőrség által emelt vád szerint, Fehér Bertalan a templom kitarozása alkalmával virágoskertet létesített a templom előtt, amelybe rózsafákat ültetett. A rózsafák mellé virágtartó botokat vett a vásáron és ezekhez kötözte a rózsafákat. A csendőrségnek feltűnt a fehérre festett karók végén lévő piros gömb és a rózsafa zöld levele. Megállapította, hogy ez az összeállítás tendenciózus és irredenta célokat szolgál. Az őrmester parancsot adott, hogy a pálcákat távolítsa el a kertből, a lelkészt pedig feljelentette. A bíróság, Barbu ügyész valóságos védőbeszéde után felmentette Fehér Bertalan lelkészt a vád és következményei alól.

A felsorolt felmentő ítéletek világosan bizonyítják, hogy bármilyen képtelen és kitalált vád elegendő ahhoz, hogy a megvádoltat végig-hurcolják a csendőrsökön, hónapokon és éveken át tartó bűnvádi eljárás alá helyezték és rettegésben tartásuk, mert bármennyire büntetlennek érezze is magát, soha nem lehet biztos felmentésében. A román bíróságok ugyan kétségkívül jogszerű és független ítéleteket hoznak, a rendelkezésükre álló adatok alapján. A korrumpált köz-erkölcs azonban bőven ontja a hamis tanukat és megvesztegethető embereket, akik hajlandóak megfelelő ellenszolgáltatás fejében a vád kezére járni. A legkisebb formahiba, a legcsekélyebb elfogadható bizonyíték elegendő ahhoz, hogy a vádlottra súlyos büntetést szabjon ki a bíróság. Az alábbiakban, helyszűke miatt, csak tömören ismeretünk néhány ilyen ítéletet az elmúlt esztendőből állításaink valódiságának igazolásául:

1935 június 20-án Ūrnapiján a csendőrség megállította a kászoni-impéri körmenetet és a zászlótvivő Csoboth Illés, Szilveszter Sándor és Kovács József gazdákat a megszentelt zászlóval együtt az Őrsre kísérte. A piros lobogóban és reakötözött zöldlevelű fehér virágokban a csendőrség lázítást és irredenta bűncselekményt látott. Letartóztatták ugyanekkor Prigye Rózsika helybeli leányt, aki piros pruszlikban, fehér ingujjban volt és hajába zöld szalagot kötött. A Csíkszeredai törvényszék 1936 május 22-én Kovács Józsefet felmentette, míg a többi vádlottat egyenként 5—3 napi elzárásra és 200—200 lei pénzbüntetésre ítélte.

A kolozsvári hadbíróóság 1936 november 14-én Roska Márton dr. ősrégész tanárt, a budapesti Erdélyi Férfiak Egyesülete kiadásában Asztalos Miidós dr. szerkesztésében megjelent „A történeti Erdély“ című műbe írt cikke miatt, államellenes izgatás címén 3 havi elzárásra, 5000 lei pénzbüntetésre, politikai jogainak három évre szóló elvesztésére ítélte. Az egyetemi tanács, amely már június n-ével felfüggesztette állásától, november 24-én nyugdíjigényének megvonásával fegyelmi úton elcsapta Roskát, a kiváló tudóst, aki 35 éve állott a múzeum és az egyetem Régészeti Intézetének szolgálatában. Az uralkodó a december elseji nemzeti ünnep alkalmával Iorga Miklós, volt miniszterelnök, történettudós közbenjárására Roska Mártont is közkegyelemben részesítette.

A bukaresti semmitűzőség 1936 május 13-án jogerőre emelte a kolozsvári törvényszék 1933-ban Krenner Miklós (Spectator), az Ellenzék című napilap munkatársa ellen izgatás és államellenes propaganda címén hozott ítéletét, amely Krennert az Ellenzékben 1933 húsvétján, „Húsvéti harangszó“ című cikke miatt, amelyben a transzilvanizmus és az önkormányzat kérdésével foglalkozott, két havi fogházra, politikai jogainak 5 évi felfüggesztésére és újságírói működésének 3 évre szóló eltiltására ítélte. Krennemek az uralkodó most adott kegyelmet.

A székelyudvarhelyi törvényszék 1936 július 13-án hozott ítéletet Gyallay Domokos író és Fülöp Ferenc református lelkész izgatási és nemzetek közötti gyűlölet szítását kimerítő bűnügyében. A vádra a Gyallay által írt és Fülöp által terjesztett *Abc* könyv adott okot, amely a vád szerint izgató tartalmú és a nemzetek közötti gyűlölet szítására alkalmas olvasmányokat tartalmazott. A törvényszék a vádat eljettette, azonban a kihágási törvény 38. szakasza alapján a vádlottakat kihágásban találta vétkeseknek, mert a minisztérium tiltó rendelkezése ellenére terjesztették a könyvet a magyar nép körében. A törvényszék Gyallayt 1500 lei fő- és 500 lei mellékbüntetésre, Fülöpöt 800 lei fő- és 300 lei mellékbüntetésre ítélte.

A nagykarolyi járásbíróóság 1936 november xó-án Schwarz Ferenc kaplonyi gazdálkodót irredenta vád alapján 15 napi elzárásra és 200 lei pénzbüntetésre ítélte, mert Schwarz Bukarestben — mint bizonyítást nyert, román cégnél és román gyártmányú — nyakkendőt vásárolt, amelyben többek között piros-fehér és zöld színű csíkok is voltak.

A kolozsvári hadbíróóság 1936 június 2-án Soós László 17 éves fodrásztanulót Suteu nevű társa feljelentése alapján irredenta és államellenes magatartása miatt egy havi elzárásra és 1000 lei pénzbüntetésre ítélte.

A felmentő vagy marasztaló ítéletekig azonban nem jutott el minden ügy és számos olyan sérelem is történt, amely nem képezi bírósági eljárás tárgyát, — az erdélyi magyarság idegeinek izgatására és tönkretetésére azonban felelte alkalmasnak bizonyult. Így például külön fejezetet érdemelne az a hajsza, amelyet a legembertelenebb eszközökkel hajtottak végre Ungár Adolf dr., a bánági magyar párt alelnöke ellen, egy a forradalmi idők alatt elkövetett gyilkossággal vádolva meg őt. Egy román köztisztviselő eskü alatt vallott Ungár bűntelensége mellett, a vizsgálóbíró azonban ennek ellenére jogerősen elítélt rablók és gyilkosok közé zárta az idős és súlyosan cukorbeteg embert, nem engedve meg neki, hogy magát kívülről élelmezhesse. 1936 február 25-től augusztus végéig ült Ungár vizsgálati fogságban,

míg végre a testben, lélekben teljesen megtört embert szabadlábra helyezték, az eljárást azonban továbbfolytatják ellene. A hajszát szélsőséges román elemek indították a zsidó magyar Ungár ellen. — Mielőtt beszámolónkat befejeznők, mindössze még három példáját szeretnők közzétenni a magyarelles hajszá, a hivatali hatalommal való visszaélés szomorú eredményeinek:

Kosa Béla dr. tasnádi ügyvéd, a Magyar Párt helyi tagozata elnökének udvarára 1936 november 6-ról 7-re virradó éjjel négy csendőr mászott be a kerítésen. Felzörgették a házbelleket és a zilahi vizsgálóbíró 2873/1936. sz. végzését felmutatva kijelentették, hogy házkutatást fognak tartani. Négy órán át mindent átkutattak, azonban csak egy régi cigarettatöltőt találtak bűnjelként. (Romániában tilos a töltött cigaretták.) A házkutatás okáról a csendőrök semmit sem árultak el. November n-én megjelent Kosa lakásán a zilahi főügyész, az ügyész, a csendőrőrnagy és egy egész különítmény. Kijelentették, hogy miniszteri rendeletre járnak el és újabb házkutatást tartottak. Ugyanakkor a község még másik tíz helyén tartottak házkutatást, amelyek céljáról és eredményéről mindezekig nem adtak felvilágosítást.

A Magyar Párt temesvári Krizsántelepi tagozata választmányi ülésre kért engedélyt 1936 november 15-én. Az engedélyt a megyefőnök ajánlatára a hadbírótság megadta. A tagozat vezetősége bemutatta az engedélyt a Krizsántelepi csendőrőrmesternek, aki ceruzával rávezette a tábornok által aláírt engedélyre, hogy a gyűlést nem engedélyezi. Páll György főtitkár ennek ellenére megkezdte a gyűlést, mert az őrmester eljárását jogtalanának minősítette. Az őrmester megjelent a gyűlésen és karhatalmi fenyegetéssel szétkergette a megjelenteket.

Az a hajszá, amelyet Onisifor Ghibu egyetemi tanár indított a nagyváradi premontrei rend ellen, hogy annak ingatlanait megkapja az állam részére, az egyik premontrei tanár öngyilkosságához vezetett. Az állandó házkutatások és a nap-nap után átélt idegizgalmak, a személyszerinti hajszá, annyira tönkretették Frei Gusztáv premontrei tanár idegzetét, hogy a szerencsédén pap felbomlott idegzetének egy végzetesen túlfeszített pillanatában, 1936 november 4-én éjszaka szobája ablakának keresztfájára felakasztotta magát. Mire reggel rátaláltak, már halott volt.

Az előadottakat összegezve, ismételten rá akarunk mutatni arra, hogy a magyarsággal szemben megnyilvánuló rendkívül éles animozitás oka elsősorban a román sajtó, amely — és ezt nem tudjuk eléggé hangsúlyozni — csak előzetes cenzúra után jelenhet meg és amely így, a jelenlegi kormányzat tudtával és beleegyezésével uszít az állam egyik kisebbsége ellen. Ez a sajtóhadjárat ad bátorságot az egyeseknek, hogy minden jogot, igazságot és emberiséget lábbal tiporva, az eszközökben nem válogatva igyekezzék a kisebbségi magyarok kárára lenni. Hiába hangzanak el megértő és sokszor barátságos kijelentések vezető román politikusok részéről a romániai magyarsággal szemben, ezeket a hangokat túlharsogja egy gyűlölettől túlfűtött szavalókórus, amelynek dirigensei bölcsen értik a módját, hogy „ex lacrimis Hungarorum“ anyagi vagy politikai tőkét kovácsoljanak maguknak. A romániai magyarság valóban „szabad préda“ és „vogelfrei“ lett abban az országban, amelyben Jorga Miklós szavai szerint egyike a legértékesebb elemeknek. Ha a románokban valóban megvan az oly sokszor hangoztatott békeszándék, akkor a megvalósítás során, az első lépésük, magyar nemzetiségű állampolgáraik lelki békéjének megadása kell legyen!